

Stichting
Erkende
Restauratiekwaliteit
Monumentenzorg

Uitvoeringsrichtlijn

Bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

URL 2007

Versie 1.1

Vastgesteld door het
Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit
op 15-02-2024

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

UITVOERINGSRICHTLIJN BOUWHISTORISCH ONDERZOEK MET WAARDESTELLING (URL 2007)

Netwerkdag erfgoed SAM-Limburg 2025

dr. Birgit Dukers

Inhoud van de Richtlijnen URL 2007

- 1) Inleiding
- 2) Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardestelling
- 3) Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces
- 4) Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardestelling
- 5) Eisen aan de werkzaamheden
- 6) Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardestelling
- 7) Kennis en vaardigheden

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Het doel van deze URL is het bevorderen van de kwaliteit van het bouwhistorisch onderzoek door:

- een duidelijke definitie van de verschillende onderzoeksvormen,
- een nadere bepaling van de diepgang van het onderzoek,
- duidelijke eisen aan de rapportage en aan de kennis en vaardigheden van de uitvoerende bouwhistoricus.

Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

Het doel van het onderzoek is om voorafgaand aan de planvorming objectief inzicht te hebben in de waarden van het object.

- voor de opdrachtgever: die kan vooraf inschatten of de plannen haalbaar zijn
- voor de (restauratie)architect die rekening kan houden met de waarden tijdens de planvorming en uitvoering
- voor het bevoegd gezag die de onderzoeksresultaten gebruikt voor de toetsing van de beoogde ingreep.

1 Inleiding

2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

5 Eisen aan de werkzaamheden

6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardestelling

7 Kennis en vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van waardestellings- en faseringstekeningen

Waarvoor wordt bouwhistorisch onderzoek ingezet?

- Onderzoek bij verbouwing of herbestemming
- Onderzoek ten behoeve van een bouwhistorische waardenkaart of bouwhistorische verwachtingskaart
- Onderzoek ten behoeve van de aanwijzing van beschermde monumenten
- Onderzoek voor wetenschappelijke kennisvermeerdering
- Onderzoek ten behoeve van informatie en publieksbereik
- Onderzoek ten behoeve van het auteursrecht

1 Inleiding

2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

5 Eisen aan de werkzaamheden

6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardestelling

7 Kennis en vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van waardestellings- en faseringstekeningen

Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

	Initiatieffase	Planfase	Uitvoering
Initiatiefnemer	Initiatief voor een ingreep, overleg met bevoegd gezag, (eventueel) laten opstellen PvO, offerteaanvraag bouwhistorisch onderzoek en opdrachtverstrekking.	Plan/ontwerp opstellen met het bouwhistorisch onderzoek als één van de uitgangspunten.	Uitvoering werkzaamheden evt. i.c.m. ontmanteling. Mogelijke planaanpassing n.a.v. nieuwe vondsten.
Bouwhistoricus/ onderzoeker	Onderzoek met waardestelling. Eventueel presentatie van resultaten aan opdrachtgever, ontwerper en/of bevoegd gezag.	Beschikbaar voor toelichting (eventueel in ontwerpteam).	Eventueel volgen van de uitvoering en indien nodig aanvullend onderzoek tijdens en na ontmanteling (met meer gespecificeerde waardestelling), eventueel in combinatie met documenterend onderzoek.
Bevoegd gezag	Bepaling van onderzoeksvraag en -vorm.	Toetsing en vergunningverlening.	Toezicht en handhaving.

1 Inleiding

2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

5 Eisen aan de werkzaamheden

6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardestelling

7 Kennis en vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van waardestellings- en faseringstekeningen

Noodzaak tot herijking waardestelling

Een herijking van een eerder opgestelde waardestelling kan nodig zijn wanneer er:

- wijzigingen aan het object zijn aangebracht;
- waarden verloren zijn gegaan of juist zijn toegevoegd of hersteld;
- inzichten ten aanzien van het desbetreffende cultureel erfgoed en de daaraan toe te kennen waarden zijn gewijzigd.

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Verkenning

Opname

Wanneer?

- Bij beperkte wijzigingen in indeling, casco of interieur.
- Als van tevoren onvoldoende bekend is of er (hoge) waarden aanwezig zijn.
- Bij gebouwen in afgewerkte staat (verlaagde plafonds/voorzetwanden).

- Bij ingrijpende wijzigingen in indeling, casco of interieur.
- Als van tevoren bekend is dat er (hoge) waarden te verwachten zijn.
- Soms: bij gebouwen waar de meest recente laag afwerkingen al gestript is en waardevolle elementen in het zicht zijn gekomen.

Verschillen in uitvoering

- Beperkt aantal bezoeken (meestal maar één of twee).
- Meestal non-destructief onderzoek.
- Beknopt bronnenonderzoek (zie paragraaf 5.3).
- Beschrijving op hoofdlijnen in rapportage.
- Bouw- en gebruiksgeschiedenis op hoofdlijnen vaststellen en weergeven in rapportage.

- Vaak meerdere bezoeken (bijvoorbeeld in verschillende stadia van ontmanteling).
- Destructief onderzoek voor zover nodig voor de waardestelling.
- Uitgebreid bronnenonderzoek (zie paragraaf 5.3).
- Gedetailleerde beschrijving in rapportage.
- Documentatietekeningen en/of schetsen.
- Gedetailleerde bouw- en gebruiksgeschiedenis in rapportage.
- Indien van toepassing: weergave interieurafwerkingen in ruimteboek.

Bouwhistorische productentabel

legenda			
✓	vereist		
~	optioneel		
✗	niet mogelijk of vereist		
		Gebieds- of collectiegericht	Objectgericht
onderzoeksvorm	inventarisatie	verkenning	opname
doel	gebiedsgericht: inzicht verkrijgen in potentiële waarden van objecten in een gebied t.b.v. bijvoorbeeld aanwijzing als beschermd monument, een stedenbouwkundig- of omgevingsplan	objectgericht: op hoofdlijnen in kaart brengen van waarden	object- of ensemblegericht: in kaart brengen in behoorlijk detail van waarden, evt. ruimteboek
waardestelling	op hoofdlijnen	contextuele en intrinsieke	contextuele en intrinsieke
bouwplantoetsing mogelijk	✗	✓	✓
onderbouw voor aanwijzing beschermd monument	✓	✓	✓
omschrijving werkzaamheden			
<i>bronnenonderzoek</i>			
raadplegen historisch kaart- en beeldmateriaal, o.a. kadastraal minuutplan	✓	✓	✓
kadastraal onderzoek: hulpkaarten, veldwerken, etc.	~	✓	✓
raadplegen bouwarchief	~	✓	✓
literatuuronderzoek	✓	✓	✓
raadplegen overige archiefbronnen	~	~	✓
veldwerk			
veldwerk, exterieur	✓	✓	✓
veldwerk, interieur	~	✓	✓
foto's	✓	✓	✓
destructief onderzoek	~	~	~
schetsen (bijv. tekeningen, sleutelstukken, constructieprincipes, e.d.)	~	~	~
opmeting	~	~	~
eindproduct (rapportage)			
overzicht van potentiële erfgoedwaarden	✓	~	~
opnemen registeromschrijving of redengevende omschrijving, indien aanwezig	~	✓	✓
input voor bouwhistorische verwachtingskaart	✓	✓	✓
beschrijving, beknopt, met enkele afbeeldingen	✓	~	~
beschrijving op hoofdlijnen (met historisch beeld- en kaartmateriaal, kadastrale kaarten, bouwtekeningen, foto's huidige situatie, plattegronden)	~	✓	✗
beschrijving op detailniveau (met historisch beeld- en kaartmateriaal, kadastrale kaarten, bouwtekeningen, foto's huidige situatie, plattegronden, schetsen)	~	✗	✓
beknopte bouwgeschiedenis met globale faseringstekeningen	~	✓	~
bouwgeschiedenis met faseringstekeningen	~	~	✓
waardstelling met waardstellingstekeningen	~	✓	✓
ruimteboek	~	~	~
aanbevelingen voor andere disciplines, o.a. dendrochronologie, interieur-, kleur- en tuinhistorisch onderzoek, historisch geografisch en funerair onderzoek en archeologie	~	✓	✓
samenvatting	~	✓	✓

Productentabel

- Doel onderzoeksvormen
- Omschrijving werkzaamheden per onderzoeksvorm
- Eisen aan de rapportage per onderzoeksvorm

Toelichting op eerste kolom: zie H5 en H6 van de URL

 	
 	
1 Inleiding	1 Inleiding
2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardstelling	2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardstelling
3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces	3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces
4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardstelling	4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardstelling
5 Eisen aan de werkzaamheden	5 Eisen aan de werkzaamheden
6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardstelling	6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardstelling
7 Kennis en vaardigheden	7 Kennis en vaardigheden
Bijlage 1 Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces	Bijlage 1 Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces
Bijlage 2 Voorbeeld van een plan van onderzoek	Bijlage 2 Voorbeeld van een plan van onderzoek
Bijlage 3 Definities en begrippen	Bijlage 3 Definities en begrippen
Bijlage 4 Literatuur	Bijlage 4 Literatuur
Bijlage 5 Voorbeelden van waardstellings- en faseringstekeningen	Bijlage 5 Voorbeelden van waardstellings- en faseringstekeningen

1 Inleiding

2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardstelling

3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardstelling

5 Eisen aan de werkzaamheden

6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardstelling

7 Kennis en vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan van onderzoek

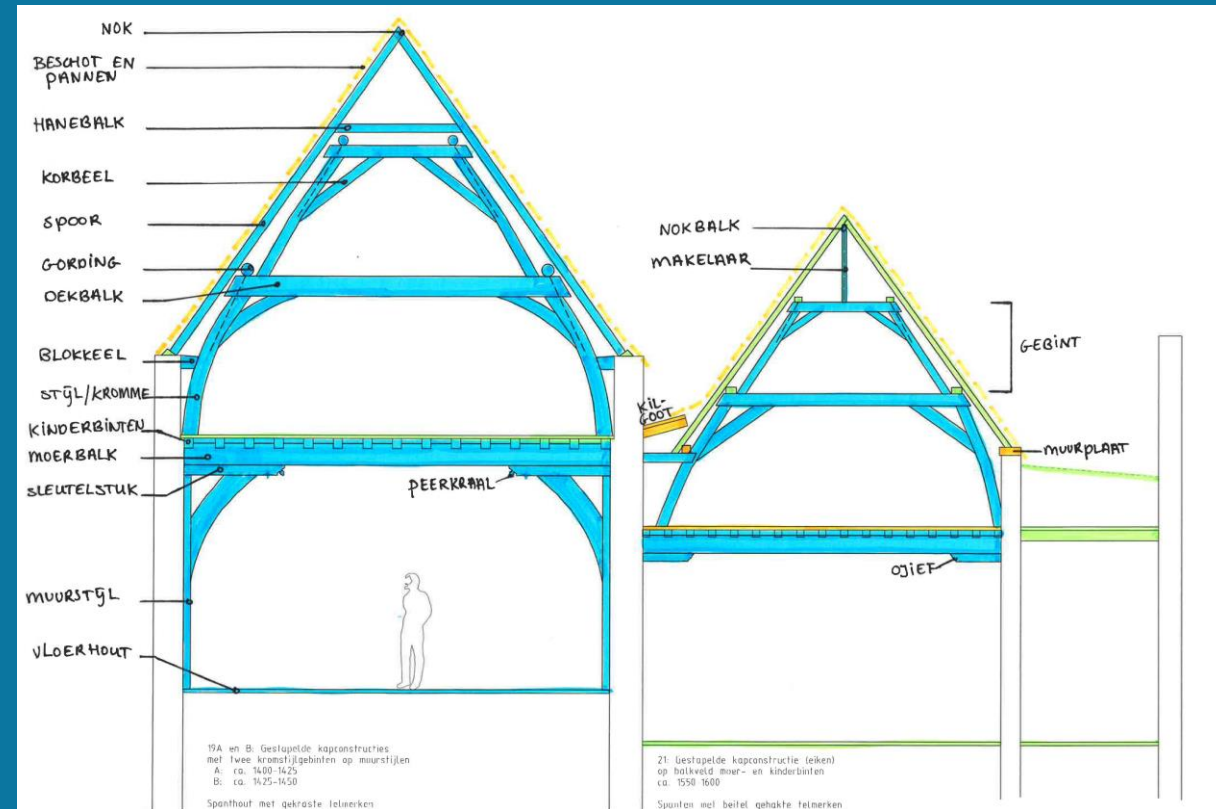
Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardstellings- en
faseringstekeningen

Eisen aan de werkzaamheden:

- het onderzoek moet controleerbaar en verifieerbaar zijn
- het bestaat verder uit veldwerk en bronnenonderzoek

Eisen aan de werkzaamheden

Veldwerk:

- Veldwerk, exterieur
- Veldwerk, interieur
- Fotodocumentatie
- Destructief onderzoek
- Schetsen
- Opmeting

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Eisen aan de werkzaamheden

Bronnenonderzoek:

- Raadplegen historisch kaart- en beeldmateriaal
- Kadastraal onderzoek
- Raadplegen bouwarchief
- Literatuuronderzoek
- Raadplegen overige bronnen
 - familiearchieven
 - archieven van overheden
 - archieven van instellingen
 - archieven van parochies of kloosters
 - media

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

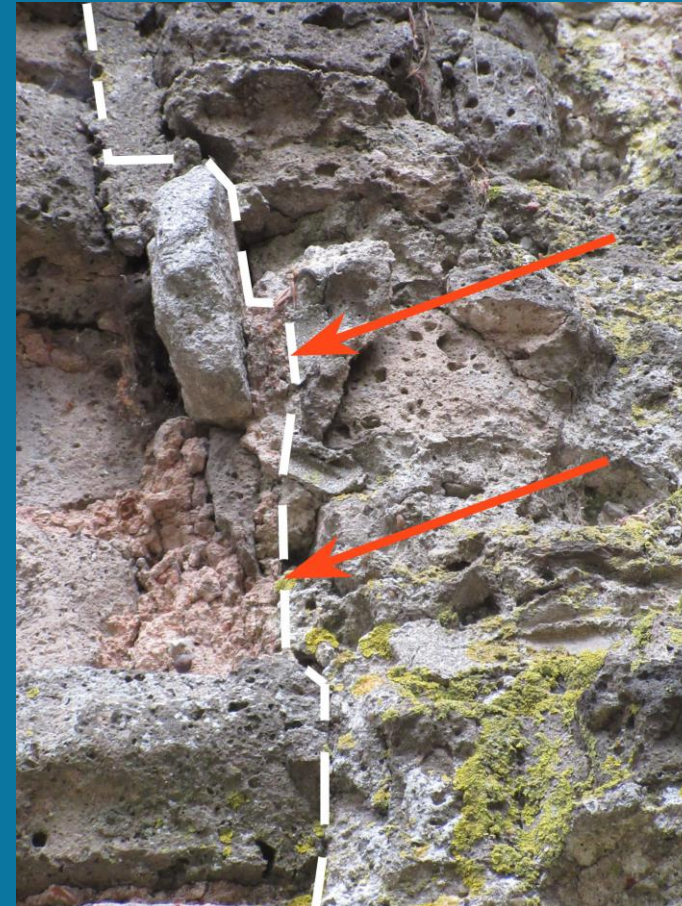
Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Algemene eisen aan het rapport

- Tekst
 - helder en leesbaar
 - beknopt en zakelijk
 - noten naar bronnen, literatuur, e.d. conform wetenschappelijke standaard
- Foto's en afbeeldingen
 - onderschrift dat als tekstblok op zichzelf staat
 - duidelijkheid over wat er te zien is en waarom foto/afbeelding relevant is
 - corresponderen met de tekst
 - zo nodig met pijlen o.i.d. sporen aangeven op foto/afbeelding of op kopie
- Tekeningen en schetsen
 - tekeningen op schaal, schetsen indien mogelijk
 - maatbalk en noordpijl op tekeningen
 - waar, wanneer, door wie gemaakt?
- Literatuur en bronnen
 - notatie conform wetenschappelijke standaard

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Indeling rapport – verkenning en opname:

- a. De administratieve basisgegevens van het project
 - b. Inleiding
 - c. Historische en ruimtelijke context
 - d. Beschrijving van het object
 - e. Overzicht bouw- en gebruiksgeschiedenis
 - f. Waardestelling: contextuele waarden
intrinsieke waarden
- a. Samenvatting onderzoek
 - b. Aanbevelingen voor verder onderzoek
 - c. Bijlagen

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

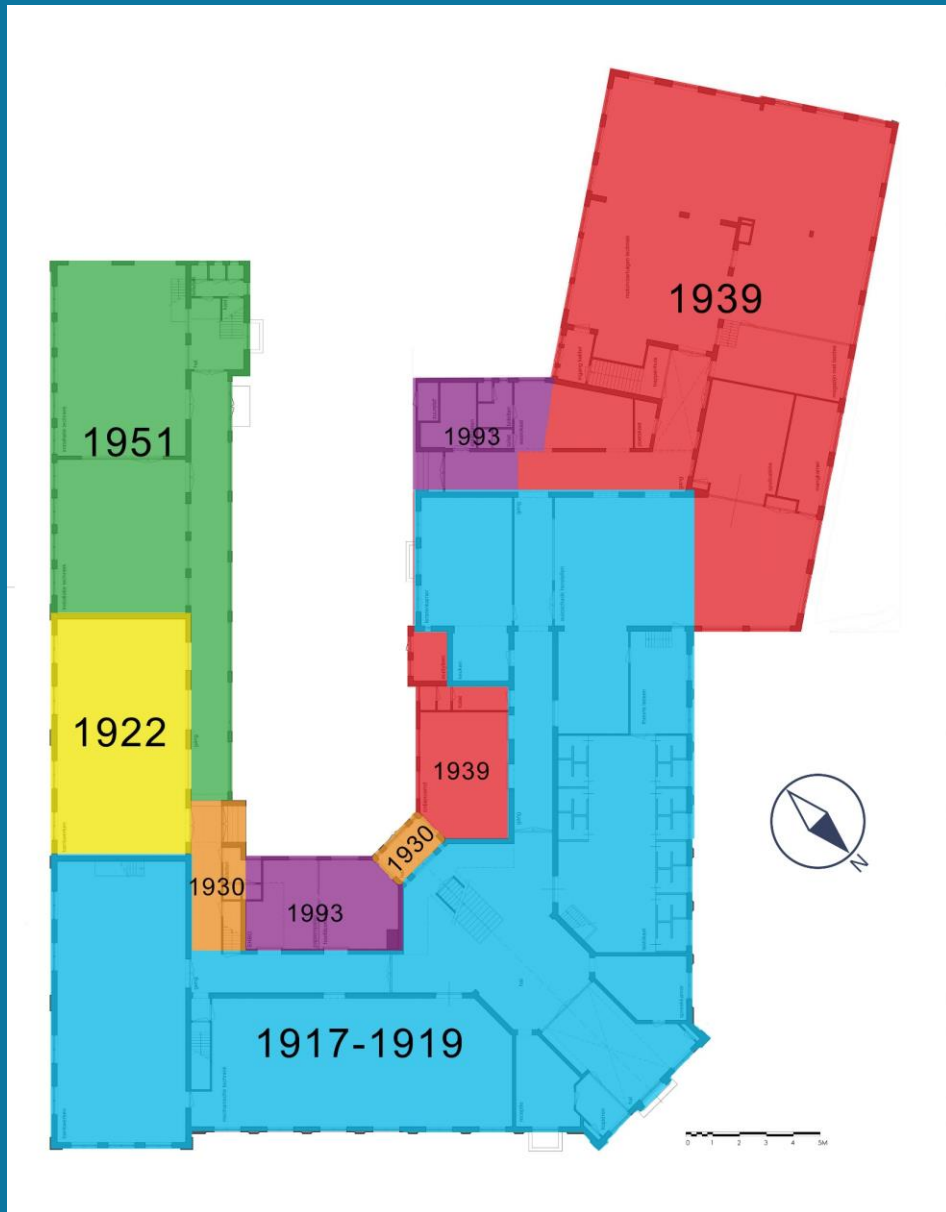
Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

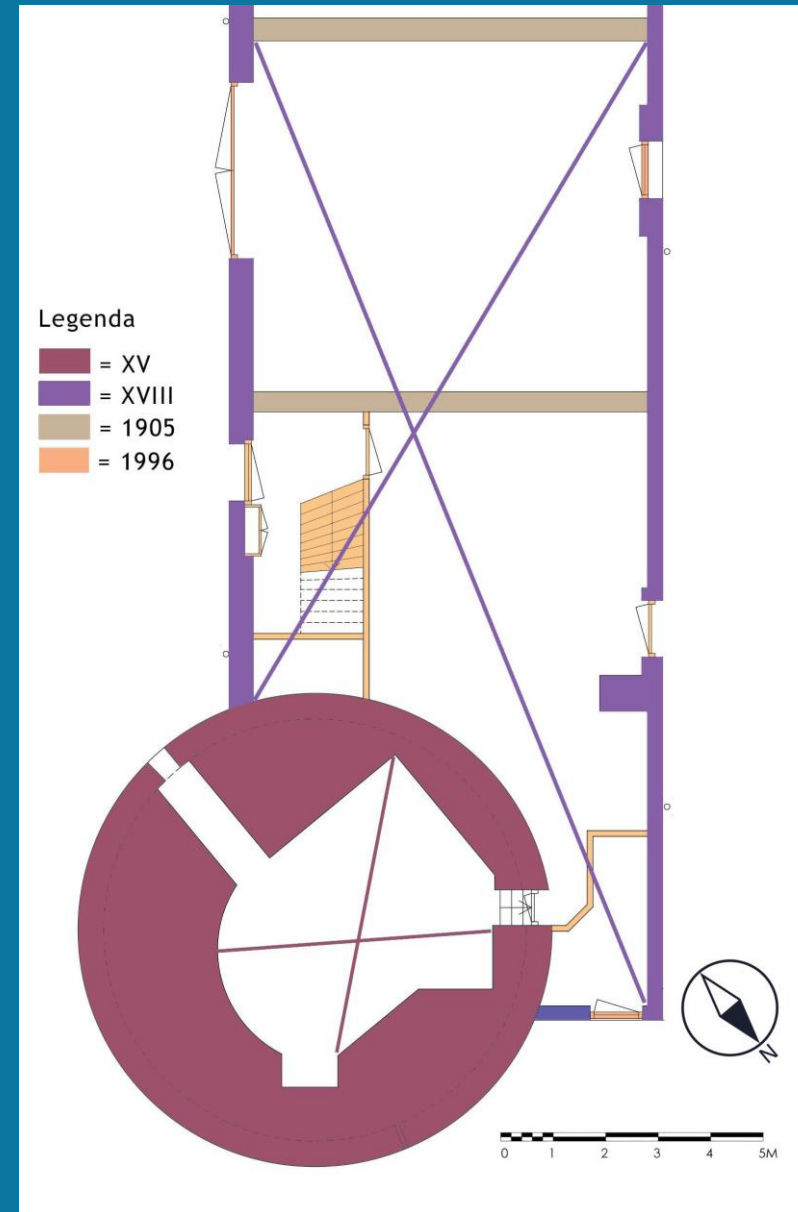
Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

globale bouwfasingstekening

gedetailleerde bouwfasingstekening

-
-
- 1 Inleiding
- 2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardstelling
- 3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces
- 4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardstelling
- 5 Eisen aan de werkzaamheden
- 6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardstelling
- 7 Kennis en vaardigheden
- Bijlage 1 Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces
- Bijlage 2 Voorbeeld van een plan van onderzoek
- Bijlage 3 Definities en begrippen
- Bijlage 4 Literatuur
- Bijlage 5 Voorbeelden van waardstellings- en fasingstekeningen

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

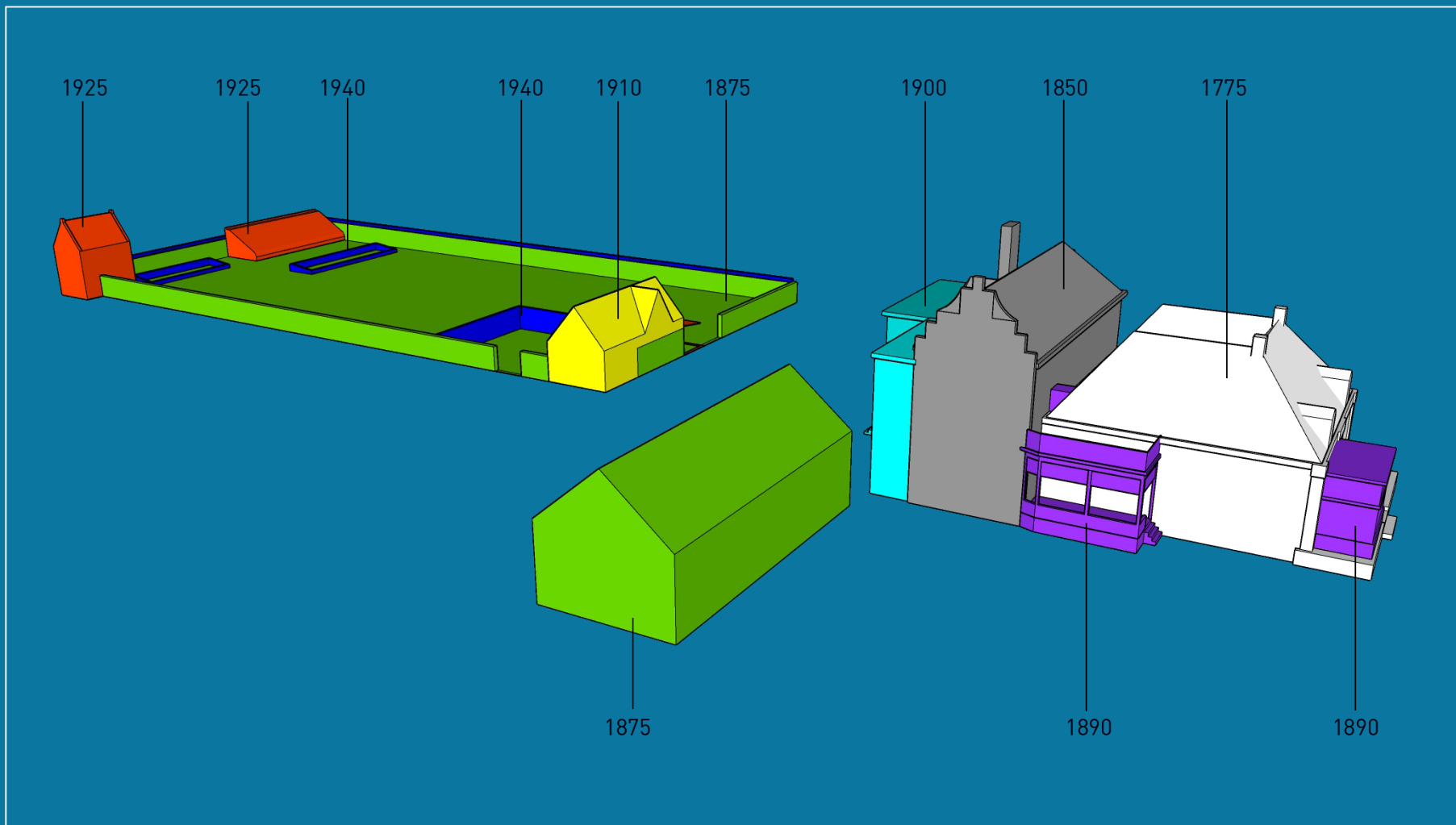
Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

fasering in 3D

Waardestelling

Contextuele waarden

De contextuele waarden omschrijven de positie van het gebouwde object ten opzichte van de ruimere cultuurhistorische context:

- historische waarden
- ruimtelijke waarden
- architectuurhistorische waarden
- bouwhistorische waarden
- kunsthistorische waarden
- gebruikswaarden en functie-specifieke waarden
- herinneringswaarden

Intrinsieke waarden

De intrinsieke waarden omschrijven de waarden van de fysieke onderdelen van het object. Deze onderdelen kunnen een materiële waarde hebben, maar ook een conceptuele waarde, vanwege het achterliggende ontwerpidee of de functionele betekenis binnen het object (bijvoorbeeld brandmuur in een boerderij).

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Waardestelling

Drie waardecategorieën:

- **Hoge intrinsieke waarde:** van groot belang voor het karakter, de structuur of de betekenis van het object.
- **Positieve intrinsieke waarde:** van ondersteunend belang voor het karakter, de structuur of de betekenis van het object.
- **Indifferente intrinsieke waarde:** van weinig of geen belang voor het karakter, de structuur of de betekenis van het object.

 = hoge intrinsieke waarde
 = positieve intrinsieke waarde
 = indifferente intrinsieke waarde

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Eisen aan de onderdelen van het rapport

Uitbreiding 'toolbox' voor waardestellingstekeningen

Legenda

- ▽ = vloerafwerking
- △ = plafondafwerking
- = wandafwerking

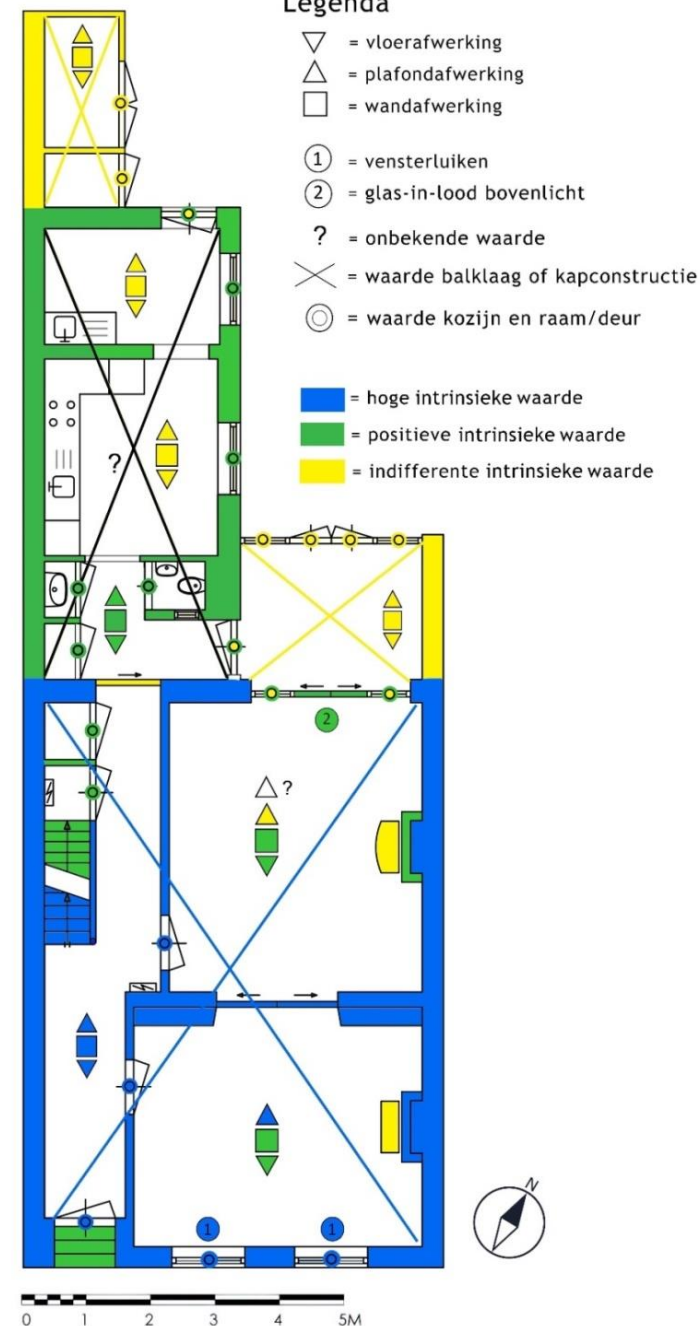
- ① = vensterluiken
- ② = glas-in-lood bovenlicht
- ? = onbekende waarde
- × = waarde balklaag of kapconstructie
- ◎ = waarde kozijn en raam/deur

Legenda

- ▽ = vloerafwerking
- △ = plafondafwerking
- = wandafwerking

- ① = vensterluiken
- ② = glas-in-lood bovenlicht
- ? = onbekende waarde
- × = waarde balklaag of kapconstructie
- ◎ = waarde kozijn en raam/deur

- = hoge intrinsieke waarde
- = positieve intrinsieke waarde
- = indifferente intrinsieke waarde

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

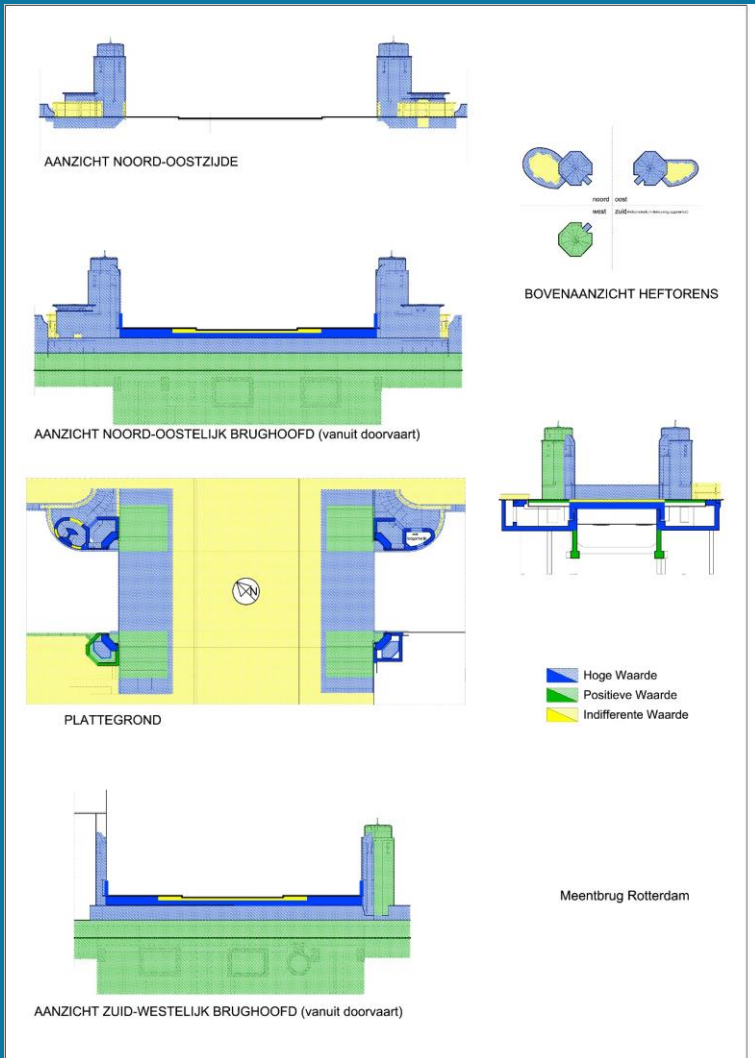
Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

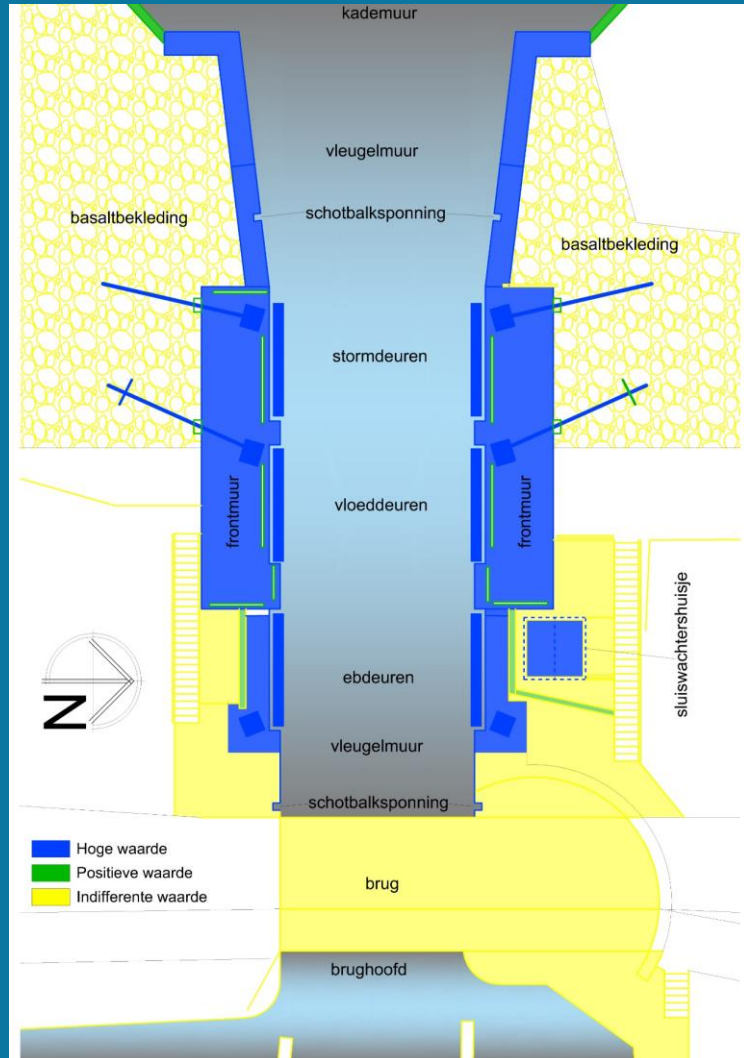
Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

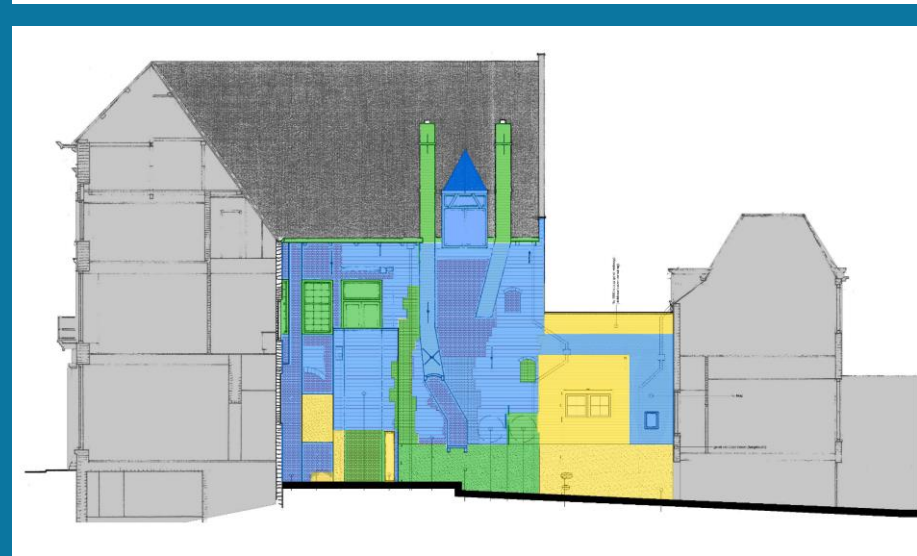
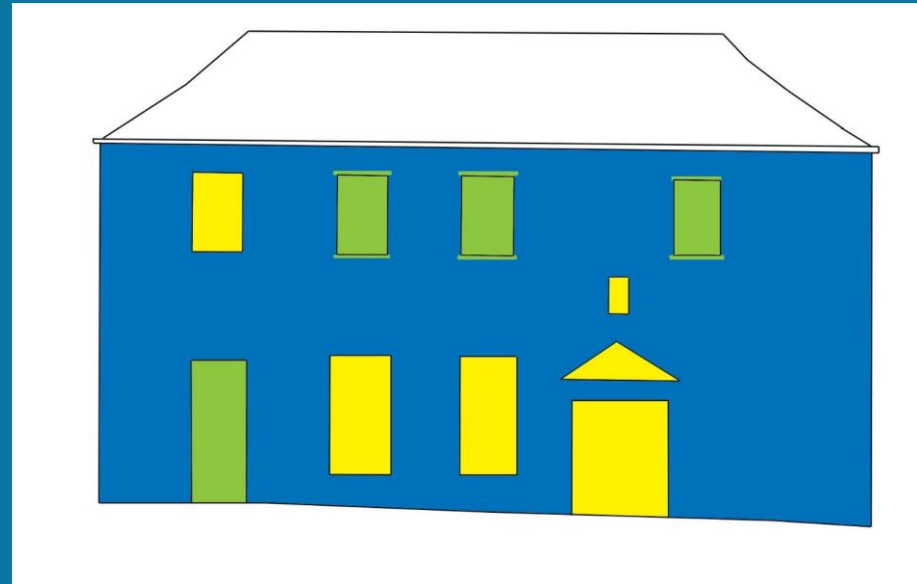
Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

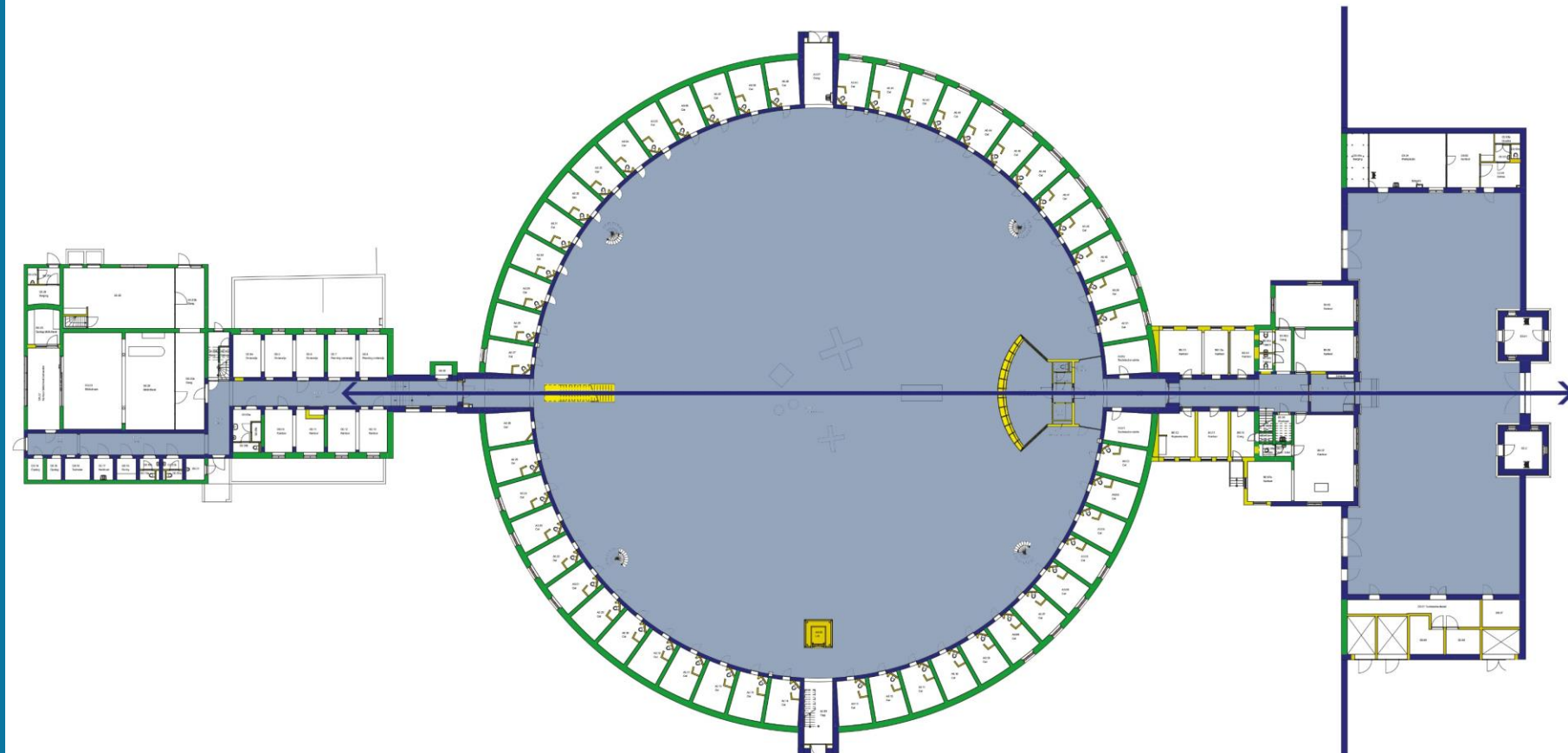
brug

sluis

gevelaanzichten

- Hoge intrinsieke waarde
- Positieve intrinsieke waarde
- Indifferente intrinsieke waarde
- Ruimte met een hoge conceptuele waarde
- Route met een hoge conceptuele waarde

Conceptuele waarderingsplattegrond BG	
Bouwhistorisch onderzoek	
	Beoordeling in het cijfer schaal
	 noordzijde

conceptuele waarden

1 Inleiding

2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardestelling

5 Eisen aan de werkzaamheden

6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardestelling

7 Kennis en vaardigheden

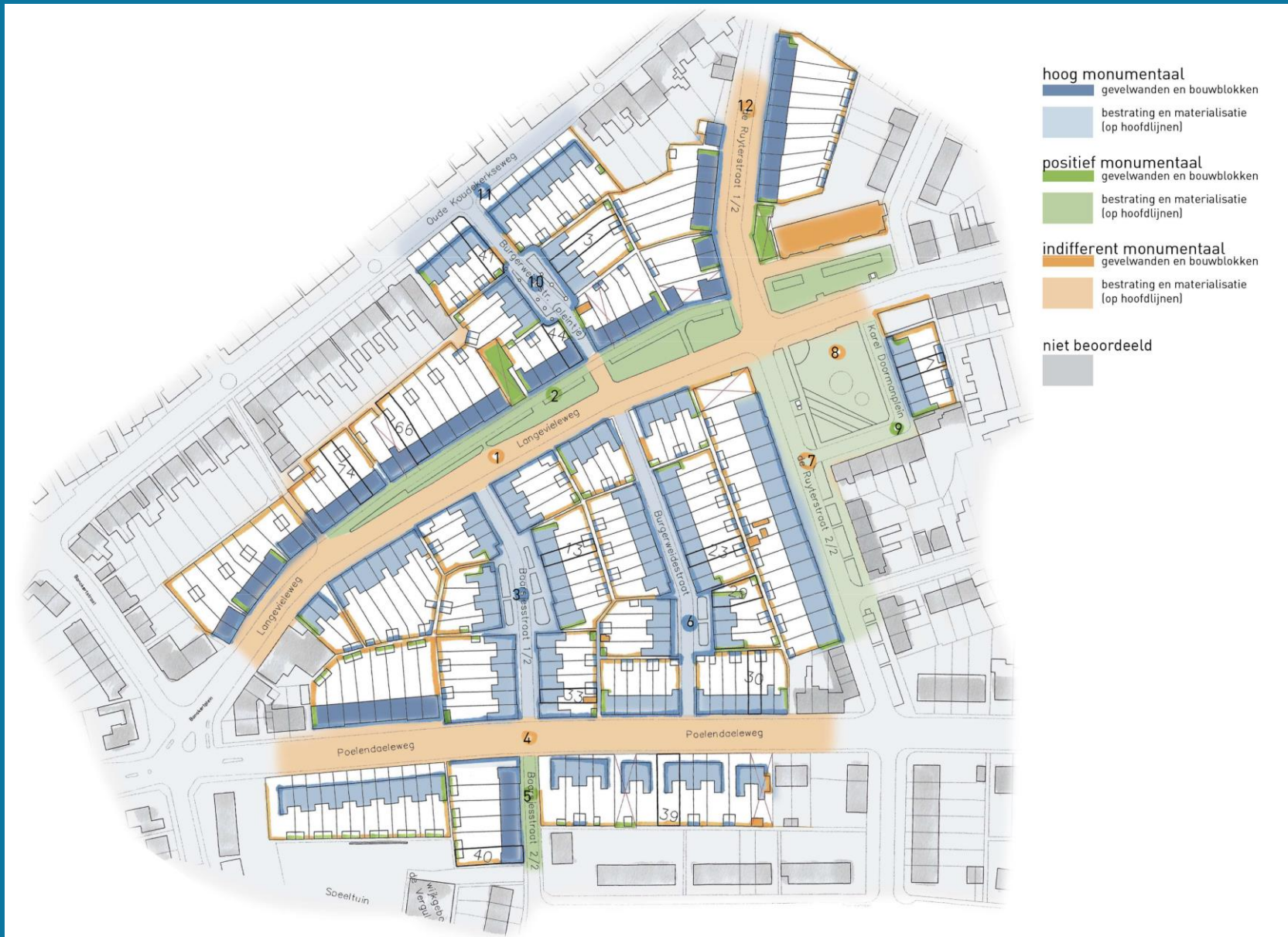
Bijlage 1
Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van waardestellings- en faseringstekeningen

waardestelling op wijkniveau

-
-
- 1 Inleiding**
- 2 Het doel van bouwhistorisch onderzoek met waardestelling**
- 3 Inbedding bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces**
- 4 Onderzoeksvormen bouwhistorisch onderzoek met waardestelling**
- 5 Eisen aan de werkzaamheden**
- 6 Eisen aan het bouwhistorisch rapport met waardestelling**
- 7 Kennis en vaardigheden**
- Bijlage 1**
Inbedding van bouwhistorisch onderzoek in het bouwproces
- Bijlage 2**
Voorbeeld van een plan van onderzoek
- Bijlage 3**
Definities en begrippen
- Bijlage 4**
Literatuur
- Bijlage 5**
Voorbeelden van waardestellings- en faseringstekeningen

(Aanbevelingen voor) aanvullend onderzoek:

- als niet alle waardevolle elementen in het zicht komen (verlaagde plafonds, voorzetwanden) en aanvullend onderzoek nodig is om waarden te kunnen bepalen.
- onderzoek van aanverwante disciplines of specialistisch onderzoek als dat niet van te voren was in te schatten of gelijktijdig met het bouwhistorisch onderzoek kon plaatsvinden: architectuurhistorie, kleurhistorie, interieurhistorie, tuinhistorie, historische geografie, archeologie, etc. en/of materiaaltechnisch of dendrochronologisch onderzoek

1 Inleiding

2 Het doel van
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

3 Inbedding
bouwhistorisch
onderzoek in het
bouwproces

4 Onderzoeksvormen
bouwhistorisch
onderzoek met
waardestelling

5 Eisen aan de
werkzaamheden

6 Eisen aan het
bouwhistorisch
rapport met
waardestelling

7 Kennis en
vaardigheden

Bijlage 1
Inbedding van bouwhis-
torisch onderzoek in het
bouwproces

Bijlage 2
Voorbeeld van een plan
van onderzoek

Bijlage 3
Definities en begrippen

Bijlage 4
Literatuur

Bijlage 5
Voorbeelden van
waardestellings- en
faseringstekeningen

Verandering Richtlijnen 2024 t.o.v. Richtlijnen 2009

- Verplichting tot aanleveren rapport bij DANS
- Doel: vormen van een nationale database van bouwhistorische onderzoeken t.b.v. toekomstig of synthetiserend onderzoek
- Rapporten kunnen desgewenst afgeschermd worden

Handvatten voor de beoordeling bouwhistorische rapporten door bevoegd gezag

1) Maak gebruik van de productentabel (en eventueel de toelichting daarop).

eindproduct (rapportage)			
overzicht van potentiële erfgoedwaarden	✓	~	~
opnemen registeromschrijving of redengevende omschrijving, indien aanwezig	~	✓	✓
input voor bouwhistorische verwachtingskaart	✓	✓	✓
beschrijving, beknopt, met enkele afbeeldingen	✓	~	~
beschrijving op hoofdlijnen (met historisch beelden kaartmateriaal, kadastrale kaarten, bouwtekeningen, foto's huidige situatie, plattegronden)	~	✓	✗
beschrijving op detailniveau (met historisch beelden kaartmateriaal, kadastrale kaarten, bouwtekeningen, foto's huidige situatie, plattegronden, schetsen)	~	✗	✓
beknopte bouwgeschiedenis met globale faseringstekeningen	~	✓	~
bouwgeschiedenis met faseringstekeningen	~	~	✓
waardestelling met waardestellingstekeningen	~	✓	✓
ruimteboek	~	~	~
aanbevelingen voor andere disciplines, o.a. dendrochronologie, interieur-, kleur- en tuinhistorisch onderzoek, historisch geografisch en funerair onderzoek en archeologie	~	✓	✓
samenvatting	~	✓	✓
deponeren van rapporten (en bij voorkeur ook onderzoeksgegevens) bij DANS en RCE	✓	✓	✓

Handvatten voor de beoordeling bouwhistorische rapporten door bevoegd gezag

- 2) Maak gebruik van de samenvatting van het onderzoek in de rapportage.
- 3) Dring aan op compacte, praktische rapportages:
een bouwhistorisch onderzoek met waardestelling is géén proefschrift of monografie, maar een instrument voor de omgang met het gebouwde object.
- 4) Maak gebruik van het sjabloon-toetsingsdocument voor bouwhistorische rapportages, opgesteld door de **Werkgroep Bouwhistorie van de Federatie Grote Monumentengemeenten**.

Samengevat:

- Onderzoeksvorm wordt in samenspraak tussen opdrachtgever, onderzoeker en bevoegd gezag bepaald.
- URL 2007 is geen dictaat, maar bevat basiseisen: maatwerk mag, mits beargumenteerd!
- Streven naar een to-the-point, leesbaar rapport, juiste balans tekst en afbeeldingen.
- Aanbevelingen door de bouwhistoricus: hoofdzakelijk m.b.t. aanvullend onderzoek, geen aanbevelingen m.b.t. bouwkundige staat, herbestemming, transformatiekader etc. (aparte rapportage).
- URL is dynamisch: wordt aangepast aan nieuwe inzichten (bijv. ontwikkelingen op digitaal gebied).

